

Finanční arbitr

Legerova 1581/69, 110 00 Praha 1 – Nové Město, Tel. +420 257 042 094,
ID datové schránky: qr9ab9x, e-mail: arbitr@finarbitr.cz, https://www.finarbitr.cz

Navrhovatel

Zástupce

JUDr. Jaroslav Novák, Ph.D.

advokát

IČO 668 49 331

Instituce

Generali Pojišťovna a.s.

IČO 618 59 869

Bělehradská 299/132

Vinohrady

120 00 Praha 2

Č. j. FA/SR/ZP/1099/2017 - 21

Praha 26. 10. 2018

Rozhodnutí o námitkách

Finanční arbitr příslušný k rozhodování sporů podle § 1 odst. 1 zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o finančním arbitrovi“), rozhodl v řízení zahájeném dne 30. 10. 2017 podle § 8 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi na návrh Navrhovatele proti Instituci, vedeném podle tohoto zákona a zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, ve věci zaplacení částky 132.842 Kč s příslušenstvím z pojistné smlouvy č. ■■■, takto:

- I. **Námítky navrhovatele, ■■■, doručené finančnímu arbitrovi dne 24. 9. 2018, č. j. FA/SR/ZP/1099/2017-15 se zamítají a nález finančního arbitra ze dne 11. 9. 2018, č. j. FA/SR/ZP/1099/2017-14, se podle § 16 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi potvrzuje.**
- II. **Námítky instituce, Generali Pojišťovna a.s., IČO 61859869, se sídlem Bělehradská 299/132, 120 00 Praha 2 - Vinohrady, doručené finančnímu arbitrovi dne 25. 9. 2018, č. j. FA/SR/ZP/1099/2017-17 se zamítají a nález finančního arbitra ze dne 11. 9. 2018, č. j. FA/SR/ZP/544/2017-14, se podle § 16 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi potvrzuje.**

Odůvodnění:

1. Řízení o návrhu

Navrhovatel se domáhá vydání bezdůvodného obohacení z neplatné pojistné smlouvy o životním pojištění, kterou uzavřel s Institucí, protože Instituce nepřevzala pojistné riziko a pojistná smlouva je v rozporu se zákonem č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pojišťovnictví“) a odporuje smyslu a účelu zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o podnikání na kapitálovém trhu“). Navrhovatel neplatnost pojistné smlouvy dovozuje i z toho, že Instituce neměla právní způsobilost uzavřít smlouvu, která nebyla pojistnou smlouvou a pojistná smlouva neobsahuje podstatnou náležitost určitého sjednání rozsahu plnění.

Finanční arbitr rozhodl ve sporu mezi Navrhovatelem a Institucí nálezem ze dne 11. 9. 2018, č. j. FA/SR/ZP/1099/2017-14 (dále jen „Nález“).

Finanční arbitr zjistil, že Navrhovatel dne 5. 6. 2012 podepsal návrh na uzavření pojistné smlouvy o investičním životním pojištění Genio s počátkem pojištění od 1. 7. 2012 (dále jen „Návrh na uzavření pojistné smlouvy“), který Instituce akceptovala jako pojistnou smlouvu č. ■ (dále jen „Pojistná smlouva“).

Finanční arbitr nezjistil, že by se nedílnou součástí Pojistné smlouvy nestaly všeobecné pojistné podmínky pro soukromé pojištění osob (VPP POS 2005/1); (dále jen „Všeobecné pojistné podmínky“) a zvláštní pojistné podmínky pro investiční životní pojištění (ZPP IŽP 2010/02); (dále jen „Zvláštní pojistné podmínky“), protože Návrh na uzavření pojistné smlouvy obsahuje Navrhovatelem podepsané prohlášení: „Potvrzuji, že jsem převzal/a a před uzavřením pojistné smlouvy jsem byl seznámen/a se zněním všeobecných pojistných podmínek pro soukromé pojištění osob VPP POS 2005/01, zvláštních pojistných podmínek pro investiční životní pojištění ZPP IŽP 2010/02...“.

Finanční arbitr nejprve posoudil námitku promlčení, kterou v řízení vznesla Instituce, a dovodil, že promlčeny jsou nároky Navrhovatele z doby před 30. 10. 2014, tedy 3 roky před podáním návrhu na zahájení řízení.

Finanční arbitr následně dovodil, že Pojistná smlouva je neplatná v ujednání o strhávání rizikového pojistného na smrt a že toto ujednání je oddělitelné od ostatních částí Pojistné smlouvy. Jelikož si Instituce bez platného právního důvodu strhla rizikové pojistné na smrt, uložil finanční arbitr Instituci povinnost takto stržené rizikové pojistné vydat jako bezdůvodné obohacení.

Při rozhodování o výši bezdůvodného obohacení, které je Instituce povinna vydat Navrhovateli z titulu neplatného ujednání Pojistné smlouvy, nemohl finanční arbitr v souladu s výše uvedeným přiznat Navrhovateli celou částku strženého rizikového pojistného, a Instituci uložil povinnost zaplatit Navrhovateli částku ve výši 7 Kč, která odpovídá rizikovému pojistnému strženému v nepromlčeném období, tedy po datu 30. 10. 2014.

Finanční arbitr musel současně Instituci uložit sankci podle § 17a zákona o finančním arbitrovi, a to ve výši 15.000 Kč.

3. Námítky Navrhovatele

Navrhovatel považuje část Nálezu o námitce promlčení za zmatečnou, protože z ní finanční arbitr nedovozuje žádné právní závěry

Navrhovatel argumentuje, že finanční arbitr dovodil, že Pojistná smlouva je platná, takže mu není jasné, jak mohl finanční arbitr dovodit prokazatelnou vědomost Navrhovatele o důvodu neplatnosti Pojistné smlouvy. Navrhovatel argumentuje, že pokud zde není podle názoru finančního arbitra důvod neplatnosti, tak o něm Navrhovatel nemohl vědět.

Navrhovatel tvrdí, že Pojistná smlouva je neplatná, protože nesjednává pojištění. Navrhovatel argumentuje, že pojistná částka 2.000 Kč je u Pojistné smlouvy pouze formální. Navrhovatel namítá, že Instituce nepřebrala pojistné riziko ani v jediném okamžiku a Instituce se tedy nezavázala Pojistnou smlouvou poskytnout Navrhovateli pojistnou ochranu. Navrhovatel namítá, že jeho skutečnou vůlí bylo zhodnotit volné finanční prostředky. Navrhovatel tak neprojevil pojistný zájem, který je imanentní součástí institutu pojištění.

K doplňkovému úrazovému pojištění namítá Navrhovatel, že ho nepožadoval, nebyl s ním seznámen a vzhledem k absenci jakékoli zmínky o něm v příslušné části návrhu na uzavření smlouvy o něm ani nevěděl. Navrhovatel namítá, že ujednání o doplňkovém úrazovém pojištění je natolik skryté, že není možné ho považovat za řádné sjednání připojištění zvláště, pokud průměrný spotřebitel očekává, že ujednání o připojištění budou v příslušných kolonkách návrhu na uzavření smlouvy, který prostor pro vyznačení takových připojištění

obsahuje. Je zjevné, že systematicky takové ujednání patří do části „Údaje k doplňkovému úrazovému pojištění“ v návrhu na uzavření pojistné smlouvy a v případě, že se nachází jinde, je takové ujednání bez seznámení spotřebitele s ním v rozporu se zásadou poctivosti.

Navrhovatel argumentuje, že je zcela v rozporu s principy pojištění, když Navrhovatel hradí měsíčně 1.500 Kč pojistného, v případě smrti by však oprávněná osoba od Instituce obdržela pouhých 2.000 Kč. Na tom nemění nic ani skutečnost, že v případě dílčí pojistné události, tedy nikoli v případě smrti, ale v případě specifické, a tudíž mnohem méně pravděpodobné, smrti úrazem by obdržela 4.500 Kč. Nárok na toto plnění měl Navrhovatel pouze po dobu prvního roku pojistného období. Již po pár měsících trvání pojištění by však nastal okamžik, kdy by pojistitel vyplatil oprávněné osobě v případě smrti Navrhovatele úrazem méně, než Navrhovatel uhradil do té doby na pojistném. Navíc v důsledku velice skryté úpravy doplňkového pojištění pro případ smrti úrazem, je velice nepravděpodobné, že by oprávněná osoba vůbec existenci tohoto připojištění zjistila. Taková úprava pojištění nedává z pohledu pojistné teorie žádný smysl, zejména v kontextu pojistné doby trvající 30 let. Účelem Pojistné smlouvy tak zcela zjevně bylo skrýt jiný ekonomický důvod, a to poskytování investičních služeb ze strany Instituce. Navrhovatel již dříve namítal, že sledoval uzavřením Pojistné smlouvy jiný účel než pojistný zájem.

Vzhledem ke shora uvedenému je argument finančního arbitra o převzetí pojistného rizika zcela lichý. Není zde ani pojistný zájem ani závazek k poskytnutí pojistné ochrany. Instituce nepřebírá pojistné riziko, které je spojené s nahodilostí pojistné události. Navrhovatel může obdržet na pojistném plnění více, než uhradil na pojistném pouze v případě, že vnitřní fondy, ve kterých je pojistné alokováno, zaznamenají takový růst, který bude vyšší než všechny náklady a poplatky, o které každoročně pojistitel snižuje hodnotu pojištění. To však není princip pojištění, nýbrž investování. Skutečnost, že pojistné plnění může být zvýšeno o případný výnos z alokovaných podílových jednotek, v této úvaze také nehraje roli, protože hodnota podílového účtu je generována z pojistného, které hradí pojistník. Jsou to v podstatě výnosy z jeho vlastních peněz.

Navrhovatel tvrdí, že jakákoli aktivita pojistitele ve prospěch zvýšení tohoto účtu je pak zpoplatněna. Je to právě tento aspekt, který je materiálně shodný s poskytováním investiční služby. Zjednodušeně řečeno, pojistník poskytne pojišťovně své finanční prostředky ve formě pojistného, pojišťovna je jako profesionální zákazník podle zákona o podnikání na kapitálovém trhu investuje a ve sjednaný okamžik je pojistníkovi zhodnocené či znehodnocené, avšak vždy snížené o náklady a poplatky, vrátí.

Navrhovatel argumentuje, že pojistník má v takovém případě postavení obdobné postavení investora, který přichází se zájmem investovat své finanční prostředky. Instituce pak poskytuje služby obsahově odpovídající investiční službě přijímání a předávání pokynů týkajících se investičních nástrojů, a službě investiční poradenství týkající se investičních nástrojů. Na tom nemění nic ani skutečnost, že formálně je pojistné zaplacené pojistníkem ve vlastnictví Instituce. Pojistné je totiž cena za poskytovanou pojistnou ochranu, úplata za přenesení negativních finančních důsledků nahodilosti z jednotlivých subjektů na pojistitele. V případě, že není poskytována pojistná ochrana, je otázkou, jaký je právní důvod vzniku vlastnického práva Instituce k těmto finančním prostředkům.

Navrhovatel namítá, že Pojistnou smlouvou jsou formálně sjednány služby, které jsou jinak regulovány zákonem o podnikání na kapitálovém trhu a Instituce, aniž by měla oprávnění takové služby poskytovat, je vlastně poskytuje prostřednictvím institutu investičního životního pojištění, u kterého je složka pojistná zredukována natolik, že již o pojištění nejde. Navrhovatel argumentuje, že Pojistná smlouva odporuje smyslu regulace činností účastníků kapitálového a pojistného trhu upravené v zákoně o podnikání na kapitálovém trhu a v zákoně o pojišťovnictví, jejichž cílem je zajištění důvěryhodnosti a stability těchto finančních trhů jako jedné ze základních podmínek pro fungování ekonomiky. Je nesporné, že oba předpisy mají za účel zajišťovat ochranu mnohem obecnější a širší, tj. ochranu, která

je v zájmu celé společnosti, a tudíž jejich smysl a účel vyžaduje, aby právní jednání, které je s nimi v rozporu, od počátku nevyvolávalo právní následky.

Navrhovatel nesouhlasí se závěrem finančního arbitra, že sjednání výše pojistné částky je záležitostí smluvní autonomie a argumentuje, že smluvní autonomie má svoje zákonné meze. Navrhovatel tvrdí, že v případě, kdy v pojistné smlouvě není sjednáno smysluplné pojistné plnění, nelze dovést ani poskytnutí pojistné ochrany ze strany pojistitele. Na základě Pojistné smlouvy se Instituce nezavazuje vykonávat pojišťovací činnost, ale jinou činnost, v daném případě investiční službu, což odporuje zákonu o pojišťovnictví.

Navrhovatel namítá, že se finanční arbitr nevypořádal jeho námitkami týkající se neurčitosti podstatné náležitosti Pojistné smlouvy. Navrhovatel tvrdí, že dokument „Informace pro klienta“ není formálně řazen mezi dokumenty, kterými se Pojistná smlouva řídí. V Informacích pro klienta je sice uvedeno, že počáteční podílové jednotky se nakupují z pojistného placeného první dva roky pojištění, ale prostřednictvím tohoto dokumentu plní Instituce pouze svou informační povinnost, jak jí ukládá § 66 zákona 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pojistné smlouvě“), a materiálně tak nejde o smluvní ujednání. Navrhovatel trvá na své argumentaci, že ustanovení Zvláštních pojistných podmínek o pojistném plnění je neurčité, a tudíž neplatné.

Navrhovatel argumentuje, že pokud by smluvní strany sjednaly pojištění v materiálním smyslu, hrálo by ujednání o rizikovém pojistném zcela zásadní roli, a v případě jeho neplatnosti by bylo nutné konstatovat, že taková pojistná smlouva je neplatná jako celek. Závěr finančního arbitra o oddělitelnosti ujednání o rizikovém pojistném naopak podporuje tvrzení Navrhovatele o nesjednání pojištění, protože zjevná nedůležitost rizikového pojistného dokládá, že Pojistná smlouva se pokouší materiálně sjednat jiné služby než pojištění.

Navrhovatel nesouhlasí se závěrem finančního arbitra, že Instituce Navrhovateli „strhávala“ rizikové pojistné. Instituce podle pojistných podmínek snižuje o rizikové pojistné hodnotu podílových jednotek. Termín „strhávání rizikového pojistného Navrhovateli“, naznačuje, že o tyto poplatky je snižován majetek Navrhovatele. Takový přístup je však v rozporu se skutečností, že o rizikové pojistné je snižována hodnota pojištění, která majetkem Navrhovatele není a ani být majetkem nemůže, neboť hodnota čehokoliv nemůže být předmětem občanskoprávního vztahu.

Navrhovatel argumentuje, že ujednání o rizikovém pojistném jsou pouhou součástí mechanismu formování hodnoty pojištění, pomocí níž Instituce stanovuje výši pojistného plnění. V případě neplatnosti takových ustanovení tak nemůže vzniknout nárok Navrhovatele na jejich vrácení. Neoprávněné snižování hodnoty pojištění o neplatné a nesjednané poplatky vede k nesprávné kalkulaci výše hodnoty pojištění a v důsledku toho k nesprávné kalkulaci jakéhokoli plnění z Pojistné smlouvy. Až teprve v případě vyplacení nesprávně vypočítaného pojistného plnění či odkupného poté, co nastane pojistná událost či je smlouva ukončena, začne plynout promlčecí doba, neboť teprve právo na pojistné plnění či právo na výplatu odkupného je majetkovým právem, které podléhá promlčení. V okamžiku snížení hodnoty pojištění o neoprávněně účtované poplatky či rizikové pojistné tak nemůže Navrhovateli začít běžet promlčecí lhůta k vydání bezdůvodného obohacení, protože Navrhovatel nemá v tomto okamžiku vůči Instituci žádný nárok.

Navrhovatel namítá, že finanční arbitr se v Nálezu měl zabývat otázkou neplatnosti Pojistné smlouvy pro rozpor se zásadou poctivosti. Navrhovatel argumentuje, že koncipování smluvních ujednání Pojistné smlouvy je v rozporu se zásadou poctivosti upravenou v § 6 ve spojení s § 3030 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „nový občanský zákoník“).

Navrhovatel argumentuje, že porušení poctivosti a zásady rovnosti spočívá v principu vytváření počátečních podílových jednotek za účelem stržení poměrně vysokých počátečních nákladů. Navrhovatel tvrdí, že jde o nepřehlednou a složitě formulovanou konstrukci, kterou průměrný spotřebitel není schopen rozklíčovat a odhalit její důsledky pro budoucí pojistné plnění. Navrhovatel dále tvrdí, že pro běžného spotřebitele je neodhalitelný skrytý poplatek vyplývající z 5 % rozdílu mezi nákupní a prodejní cenou podílových jednotek. Netransparentní je též ujednání o nákladech souvisejících s nákupem a prodejem prostředků patřících fondu a poplatku za správu fondů, neboť jejich dopad na hodnotu podílových jednotek je pro běžného spotřebitele nezjistitelný.

Navrhovatel tvrdí, že účelem složitosti a netransparentnosti předmětných smluvních ujednání je skrytí nakládání s podílovými jednotkami alokovanými na podílovém účtu tak, aby pojistník neodhalil operace v neprospěch svého budoucího pojistného plnění. Navrhovatel tvrdí na tom, že Pojistná smlouva je ve smyslu § 39 zákona č. 40/1964 Sb. občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „starý občanský zákoník“), absolutně neplatná pro její rozpor se zákonem a dobrými mravy.

4. Vyjádření Instituce k námitkám Navrhovatele

Instituce napadený Nález pokládá v části vztahující se k promlčení a posouzení Pojistné smlouvy (vyjma výroků vázících se k neplatnému ujednání rizikového pojistného a uložení sankce Instituci) za věcně správný a řádně odůvodněný, když finanční arbitr postupoval v souladu se zásadou procesní ekonomie, skutkový stav zjistil v takovém rozsahu, jaký byl potřebný pro vypořádání se s argumenty Navrhovatele a se vznesenou námitkou promlčení a danou věc také správně právně posoudil.

5. Námítky Instituce

Instituce namítá, že finanční arbitr shledal jako jediný důvod částečné neplatnosti Pojistné smlouvy skutečnost, že ujednání o rizikovém pojistném není dostatečně určité. Instituce argumentuje, že právní předpisy ani v době uzavření Pojistné smlouvy ani aktuálně nevyžadují, aby byly veškeré jednotlivé složky pojistného (včetně rizikového pojistného) stanoveny přesnou částkou.

Instituce namítá, že nejen, že právní úprava nevyžaduje uvádět jednotlivé finanční výše plnění či protiplnění přesnou částkou - číslem, ale dokonce tak činí záměrně. V mnoha případech účastníci právních vztahů totiž nechtějí stanovit či sjednávat přesné částky – výše nákladů či plnění, ale tyto chtějí stanovit pouze způsobem, jak se vypočtou nebo určí, jako např., že plnění bude v rozsahu vzniklé škody – např. u pojistných smluv vůči vzniku škody. Pokud by právní předpisy vyžadovaly určení přesné částky, bylo by subjektům práva znemožněno uzavírat velké množství smluv či ujednání.

Instituce argumentuje, že investiční životní pojištění je svojí logikou a nastavením postaveno na individualizaci – je zcela specifické, jak velké je riziko vzniku pojistné události (s ohledem na specifika pojištěného), je zcela specifické, jaké je riziko a výnos investiční složky (s ohledem na rozhodnutí pojistníka, do jakých fondů se bude investovat), je zcela specifické, jaká je výše pojistného (s ohledem na výše uvedené i na rozsah prostředků, které klient na daný produkt alokuje), stejně tak je zřejmé, že náklady (ať počáteční, správní nebo inkasní) spojené s jednotlivými případy, resp. pojistkami, jsou různé.

Instituce argumentuje, že Navrhovatel měl vědomost o důvodech částečné neplatnosti již v okamžiku uzavření Pojistné smlouvy, protože již v tomto okamžiku věděl o veškerých skutečnostech, na kterých nyní svou argumentaci o údajné neplatnosti Pojistné smlouvy zakládá. Instituce argumentuje, že námitka Navrhovatele se týká obsahu smluvní dokumentace, kterou měl při podpisu k dispozici. Instituce tvrdí, že potom rozhodným datem

pro promlčení případného nároku na vydání bezdůvodného obohacení je 30. 10. 2015, tj. dva roky před podáním návrhu.

Instituce argumentuje, že pojistná smlouva je smlouvou oboustranně zavazující, kterou se Instituce jako pojistitel zavázala Navrhovateli v první řadě poskytovat po sjednanou dobu pojistnou ochranu (tj. v případě vzniku nahodilé události poskytnout Navrhovateli ve sjednaném rozsahu pojistné plnění) a dále poskytovat i další ujednané služby, konkrétně možnost zhodnotit část pojistného prostřednictvím jeho investování do nabízených podílových fondů (resp. nakoupení podílových jednotek takových fondů), a Navrhovatel jako pojistník se zavázal platit pojistné v ujednané výši.

Instituce namítá, že pokud by finanční arbitr dovedl, že veškeré plnění poskytnuté na základě částečně neplatné Pojistné smlouvy představuje bezdůvodné obohacení, potom by restituční povinnost stíhala i Navrhovatele. Instituce argumentuje, že je při stanovení rozsahu bezdůvodného obohacení na straně Navrhovatele třeba zohlednit skutečnost, že Navrhovateli byla po celou dobu trvání Pojistné smlouvy poskytována pojistná ochrana, která představuje hlavní plnění ze strany Instituce. Proto, pokud by nedošlo k vydání plnění Instituce z částečně neplatné smlouvy, Navrhovatel se jím na úkor Instituce bezdůvodně obohatil.

6. Vyjádření Navrhovatele k námitkám Instituce

Navrhovatel finančnímu arbitrovi sdělil, že se k námitkám Instituce nebude vyjadřovat.

7. Řízení o námitkách

7.1 *Subjektivní promlčecí doba*

Finanční arbitr dovozuje částečnou neplatnost Pojistné smlouvy v ujednání o strhávání rizikového pojistného na smrt, a v této souvislosti posuzoval námitku promlčení, kterou vznesla Instituce. Námitka Navrhovatele, že finanční arbitr posuzoval promlčení zbytečně a že se zabýval subjektivní lhůtou u Pojistné smlouvy, kterou shledal platnou, je tedy zcela neopodstatněná a neodpovídající Nálezu.

Finanční arbitr v Nálezu dovedl, že subjektivní promlčecí doba začala běžet nejpozději 11. 9. 2017, proto využil objektivní promlčecí dobu, tj. 30. 10. 2014, tedy 3 roky před podáním návrhu na zahájení řízení v objektivní promlčecí době a přiznal Navrhovateli rizikové pojistné na smrt, které si Instituce strhla po 30. 10. 2014.

Finanční arbitr současně nesouhlasí s námitkou Instituce, že Navrhovatel věděl o důvodech neplatnosti již v době uzavření Pojistné smlouvy, protože v tomto okamžiku měl všechny informace, na základě kterých dovozuje neplatnost Pojistné smlouvy, a odkazuje na konstantní judikaturu Nejvyššího soudu, z níž vyplývá, že okamžik, ke kterému lze vztáhnout počátek subjektivní promlčecí lhůty práva na vydání bezdůvodného obohacení, se váže k prokazatelné, nikoliv předpokládané, vědomosti oprávněného o skutkových okolnostech, z nichž lze dovést, že smlouva, podle které si strany plnily, je neplatná, a že na jeho úkor došlo k bezdůvodnému obohacení a kdo je získal (srov. např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 1. 6. 2015, sp. zn. 28 Cdo 5129/2014). Skutečnost, že Navrhovatel disponoval v okamžiku uzavření Pojistné smlouvy všemi informacemi proto, aby dovedl, že Pojistná smlouva je neplatná, je pouhým předpokladem pro to, aby Navrhovatel takovou vědomost fakticky nabyt. Nedokazuje však, že tuto vědomost skutečně a prokazatelně nabyt.

Finanční arbitr uzavírá, že v Nálezu nerozhodl nesprávně, když přiznal Navrhovateli rizikové pojistné stržené po 30. 10. 2014, nikoliv po 30. 10. 2015.

7.2 K poplatkové struktuře a přenosu rizika

Finanční arbitr odkazuje, že Navrhovatelova tvrzení o poplatkové struktuře neodpovídají skutečnosti. Jak již finanční arbitr vysvětlil a odůvodnil v Nálezu, poplatky upravuje čl. 13 odst. 1 až odst. 5 a odst. 7 Zvláštních pojistných podmínek takto: „Poplatky

1. Pojistitel snižuje každý měsíc podílový účet pojistníka o rizikové pojistné za rizika sjednaná v pojistné smlouvě.

2. Za účelem krytí nákladů souvisejících s uzavřením pojistné smlouvy (dále jen „počáteční náklady“) sráží pojistitel u pojištění s běžným pojistným na konci každého pojistného roku pojistitelem stanovené procento počátečních jednotek z celkového množství počátečních jednotek, a to do konce pojistné doby, nejvýše však po dobu stanovenou pojistitelem. U pojistných smluv s jednorázovým pojistným sráží pojistitel na konci každého pojistného roku pojistitelem stanovené procento počátečních jednotek z celkového množství počátečních jednotek, a to do konce pojistné doby, nejvýše však po dobu stanovenou pojistitelem. Aktuální a maximální výše těchto nákladů je uvedena v sazebníku poplatků a Informacích pro klienta.

3. Pojistitel strhává každý měsíc sjednané pojistné doby z podílového účtu pojistníka správní náklady za daný měsíc. Maximální a aktuální výše správních nákladů je stanovena v sazebníku poplatků a Informacích pro klienta. Správní náklady mění pojistitel nejvýše jednou za pojistný rok.

4. Hodnotu podílového účtu pojistníka může pojistitel navíc snížit o další technické poplatky související se správou pojištění. Přehled těchto poplatků je uveden v sazebníku poplatků.

5. U pojistných smluv s běžným pojistným strhává pojistitel poplatky uvedené v odst. 1, 3 a 4 z akumulačních jednotek. Pojistitel přeměňuje tyto poplatky podle nákupní ceny podílové jednotky platné k prvnímu dni v měsíci na akumulační jednotky, o které pak sníží počet aktuálních podílových jednotek evidovaných na podílovém účtu pojistníka. [...]

7. Aktuální sazebník poplatků je k nahlédnutí v sídle a obchodních místech pojistitele.“

Instituce tedy za pojistné placené první dva roky ve výši 1.500 Kč, resp. 4.990 Kč měsíčně od 1. 10. 2012, u Pojistné smlouvy nakupovala počáteční jednotky. Ustanovení „Výtahu ze sazebníku poplatků“ na str. 21 sešitu pojistných podmínek (dále jen „Sazebník poplatků“) stanoví výši těchto poplatků, a to měsíční správní poplatek ve výši 30 Kč, rozdíl mezi nákupní a prodejní cenou podílových jednotek u běžného pojistného 5 %, počáteční náklady 7 % za rok.

Správní poplatky si Instituce sráží až z akumulačních jednotek, které se ale v prvních dvou letech netvoří, tj. v prvních dvou letech si Instituce správní poplatky nesráží, ale akumuluje je jako dluh, který sráží z akumulačních jednotek až od třetího roku pojištění. Počáteční náklady si Instituce sráží až na konci pojistného roku.

V praxi to znamená, že pokud by Navrhovatel zaplatil např. po uzavření Pojistné smlouvy 2x měsíční pojistné ve výši 1.500 Kč, po 1,5 měsíci by nastala pojistná událost, obmyšlený by při nulovém zhodnocení obdržel částku 3.000 Kč sníženou o rozdíl mezi nákupní a prodejní cenou jednotek ve výši 5%, která by se účtovala 2 x (za nákup a za prodej); za 3.000 Kč by tedy Instituce nakoupila počáteční jednotky v ceně 2.850 Kč, při prodeji počátečních jednotek ve výši 2.850 Kč by obmyšlený obdržel výplatu počátečních podílových jednotek ve výši 2.707,5 Kč + garantovanou částku 2.000 Kč, tj. 4.707,5 Kč. Tvrzení Navrhovatele, že by obmyšlený v případě nulového zhodnocení, nikdy neobdržel více, než Navrhovatel zaplatil na pojistném, se tedy nezakládá na pravdě. Z výše uvedeného rovněž vyplývá, že Instituce sice v malé části, ale přesto přebírala pojistné riziko.

7.3 K rozporu se zákonem o podnikání na kapitálovém trhu

V Nálezu a nyní i v rozhodnutí o námitkách finanční arbitr náležitě vysvětlil a odůvodnil, že se u Pojistné smlouvy jedná o pojištění, protože Instituce převzala pojistné riziko. Protože Pojistné smlouvy sjednávají pojištění, nevztahuje se na ně zákon o podnikání na kapitálovém trhu, ale zákon o pojistné smlouvě.

7.4 Nedostatek podstatné náležitosti Pojistné smlouvy

Podle § 4 odst. 4 zákona o pojistné smlouvě platí, že „[s]oučástí pojistné smlouvy jsou pojistné podmínky vydané pojistitelem, nejsou-li uvedeny přímo v pojistné smlouvě. Pojistník s nimi musí být před uzavřením pojistné smlouvy prokazatelně seznámen, s výjimkou § 23 odst. 4, a bez jeho souhlasu nelze tyto pojistné podmínky měnit.“ Na základě tohoto ustanovení pak finanční arbitr považuje za součásti Pojistné smlouvy ty dokumenty, které mají materiálně povahu úpravy vzájemných práv a povinností stran Pojistné smlouvy, a zároveň s nimi byl pojistník seznámen. Nelze totiž aprobovat situaci, ve které by, nahlíženo formalistickou optikou, byly součástí Pojistné smlouvy pouze dokumenty, které jsou nadepsány jako „Pojistné podmínky“, avšak za současného vyloučení těch dokumentů, na jejichž závaznosti se strany shodly, resp. se kterými byl pojistník řádně seznámen, jak vyžaduje § 4 odst. 4 zákona o pojistné smlouvě, ale formálně označení „Pojistné podmínky“ postrádají. V praxi se jedná zejména o dokumenty, jejichž obsahem jsou např. zdravotní dotazník, tabulky životního pojištění nebo sazebníky.

Finanční arbitr odkazuje, že Návrh na uzavření Pojistné smlouvy obsahuje v části „Pojistné podmínky, další ujednání a přílohy“ mj. tento text: „Potvrzují, že jsem převzal/a a před uzavřením pojistné smlouvy jsem byl seznámen/a se zněním všeobecných pojistných podmínek pro soukromé pojištění osob (VPP POS 2005/01), zvláštních pojistných podmínek pro investiční životní pojištění (ZPP IŽP 2010/02) a Tabulek ŽP platných pro sjednané druhy pojištění, které tvoří nedílnou součást návrhu a kterými se sjednané pojištění řídí [...]“ a dále pak: „Nedílnou součástí návrhu tvoří Informace pro klienta, Poučení subjektu údajů a Tabulky ŽP.“ Finanční arbitr nezjistil, že by Informace pro klienta nebyly Navrhovateli předány, resp. sám Navrhovatel potvrdil, že Informace pro klienta obdržel, když pouze brojí proti skutečnosti, že formálně nejsou označeny jako součásti smluvních vztahů mezi ním a Institucí.

Finanční arbitr v této souvislosti odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky, sp. zn. 23 Cdo 2865/2016, ze dne 27. 2. 2018, ve kterém Nejvyšší soud judikoval, že „v případě pojistných podmínek včleňovaných do pojistné smlouvy dle § 4 odst. 4 zákona o pojistné smlouvě platí, že ten, kdo se pojistných podmínek dovolává, musí prokázat, že pojistník byl s dovolávaným zněním pojistných podmínek seznámen před uzavřením pojistné smlouvy. Konstrukce, kdy až do pojistné smlouvy včleněné pojistné podmínky odkazují na další úroveň nepřímých smluvních ujednání (zde „oceňovací tabulky“), je sice možná, ovšem za dodržení stejných podmínek inkorporace, jaké jsou stanoveny pro celé pojistné podmínky. Jinými slovy, i o „oceňovacích tabulkách“ platí, že aby se staly součástí pojistné smlouvy, musí být prokázáno, že na ně bylo řádně odkázáno, a že s nimi byl pojistník před uzavřením smlouvy výslovně seznámen. Z tohoto pohledu je pro řádné včlenění nerozhodné, na jaké „úrovni“ je která část pojistných podmínek do pojistné smlouvy začleňována.“ Právní závěr finančního arbitra o tom, že materiální součástí Pojistné smlouvy jsou i jiné dokumenty než pojistné podmínky, se kterými byl však pojistník řádně seznámen, je tedy plně v souladu s judikaturou Nejvyššího soudu.

Pokud tedy Navrhovatel namítá, že Pojistná smlouva nesjednává dostatečně určitě rozsah pojistného plnění, když ustanovení o nákupu počátečních jednotek (čl. 2 Zvláštních pojistných podmínek) je zpřesněno v dokumentu Informace pro klienta, je jeho námitka pouze čistě účelová a nelze jí přisvědčit. Navrhovatel se před uzavřením Pojistné smlouvy seznámil se smluvní dokumentací a součástmi Návrhu na uzavření Pojistné smlouvy, tedy

i s Informacemi pro klienta, a na základě studia těchto dokumentů se rozhodl navrhnout jako oferent Instituci uzavření Pojistné smlouvy. Navrhovatel tedy ze smluvní dokumentace věděl, že Instituce z pojistného zaplaceného za první dva roky trvání pojištění nakupuje počáteční podílové jednotky, a byť se snaží tuto skutečnost popřít s odůvodněním formálního nedostatku, nelze jeho argumentaci přisvědčit, když byl s principem tvorby počátečních jednotek prostřednictvím smluvní dokumentace před uzavřením Pojistné smlouvy řádně seznámen, jak vyžaduje § 4 odst. 4 zákona o pojistné smlouvě, když sám nesporně, že ve smluvní dokumentaci se potřebné informace nacházejí.

Finanční arbitr ani po opakovaném posouzení shromážděných podkladů a posouzení námitek Navrhovatele nezjistil, že by byla Pojistná smlouva neplatná pro nedostatek podstatné náležitosti, tedy rozsahu pojistného plnění, a není tedy z tohoto důvodu neurčitá ve smyslu § 37 odst. 1 starého občanského zákoníku.

7.5 K neplatnosti rizikového pojistného na smrt a k úplatnosti Pojistné smlouvy

Finanční arbitr nevyložil ani nedovodil, že rizikové pojistné musí být vyjádřeny přesnou částkou, ale vyložil, že s přihlédnutím k zákonnému požadavku určitosti musí být náklady upraveny takovým způsobem, ze kterého bude nepochybná jejich výše nebo vzorec, na základě kterého by byla výše těchto nákladů určitelná.

Finanční arbitr odkazuje na závěry Nejvyššího soudu v rozhodnutí ze dne 19. 10. 2006, sp. zn. 29 Odo 573/2005, že „[z]ávěr o neurčitosti právního úkonu předpokládá, že ani jeho výkladem nelze dospět k nepochybnému poznání, co chtěl účastník projevit, tedy že právní úkon je určitý, pokud lze jeho obsah zjistit výkladem“.

Způsob, jakým je rizikové pojistné upraveno ve Zvláštních pojistných podmínkách, však nedává jakékoliv výkladové vodítko pro určení jejich faktické výše, protože čl. 13 odst. 1 Zvláštních pojistných podmínek neodkazuje na žádný bližší způsob stanovení výše rizikového pojistného, a tudíž nelze obsah ustanovení poznat, a to ani za pomoci výkladových pravidel.

Skutečnost, že právní předpisy nestanoví rizikové pojistné jako podstatnou náležitost pojistných smluv, neznamená, že by smluvní strany pojistné smlouvy neměly povinnost dodržovat obecné náležitosti kladené na každý právní úkon, tedy jeho určitost a srozumitelnost. Pojistná smlouva je pojištěním rezervotvorným, tj. pojišťovna nespotřebovává celé zaplacené pojistné na krytí rizik a poplatků, ale vytváří rezervu resp. hodnotu investice Pojistné smlouvy, která je Navrhovateli vyplacena v případě dožití nebo kterou poníženu o poplatky vyplatí Navrhovateli v případě předčasného ukončení Pojistné smlouvy. Z výše uvedeného je tedy patrné, že výše strhávaného rizikového pojistného má vliv na výši plnění při dožití či na výši odkupného. Z tohoto důvodu finanční arbitr konstatuje, že u Pojistné smlouvy je ujednání o strhávání rizikového pojistného podstatným ujednáním, pro něž není požadavek na určité sjednání nepřiměřený.

Finanční arbitr souhlasí s Institucí, že pojistná smlouva je smlouvou úplatnou. Finanční arbitr však tím, že zneplatnil ujednání o rizikovém pojistném na smrt, samotnou úplatnost Pojistné smlouvy nezměnil, neboť Instituce si dále strhává správní poplatek, poplatek na počáteční náklady a 5% rozdíl mezi prodejní a nákupní cenou, tj. Pojistná smlouva je nadále úplatná.

V tomto případě, Pojistná smlouva je kombinací pojištění a investiční složky, u rizikového pojistného na smrt je nepochybné, že tento „poplatek“ slouží jen na pojistnou část Pojistné smlouvy. Poplatek na počáteční náklady však fakticky souvisí pouze s výší placeného pojistného a správní poplatek je fixní bez ohledu na výši pojistného či pojistnou částku. Lze tedy konstatovat, že poplatek na počáteční náklady i správní poplatek slouží na úhradu pojistné i investiční části Pojistné smlouvy.

Ze shromážděných podkladů vyplývá, že Instituce získala z Pojistné smlouvy úplatu; tato je sice nižší oproti úplatě, kterou Instituce očekávala, nicméně z předložených podkladů ani z tvrzení Instituce nevyplývá, že by v konkrétním případě Pojistnou smlouvu s pojistnou částkou 2.000 Kč neuzavřela, kdyby neobdržela rizikové pojistné na smrt, proto finanční arbitr použil ustanovení starého občanského zákoníku o částečné neplatnosti spolu se zásadou, že je namístě hledat spíše důvody pro platnost právního úkonu než pro jeho neplatnost (zásada *potius valeat actus quam pereat*) viz závěry Ústavního soudu v rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 212/16 a Pojistnou smlouvu posoudil jako částečně neplatné v ujednání o rizikovém pojistném na smrt.

7.6 K oddělitelnosti ujednání o rizikovém pojistném na smrt

K námitce Navrhovatele o tom, že toto smluvní ujednání není oddělitelné od zbytku, protože, pokud by Pojistná smlouva sjednávala pojištění v materiálním smyslu, ujednání o rizikovém pojistném by bylo zásadní, finanční arbitr konstatuje, že z žádného právního předpisu nevyplývá, že by ujednání o rizikovém pojistném na smrt bylo podstatnou součástí pojistné smlouvy, např. čistě riziková pojištění ani tyto ujednání neobsahují, protože u nich celé pojistné slouží na úhradu rizik a poplatků, a proto není nutné vyčíslovat poplatky a rizika.

Výše rizikového pojistného by měla být obecně ve smlouvě o investičním životním pojištění sjednána, finanční arbitr však a priori nepovažuje toto ujednání za klíčové, proto vždy zkoumá vůli smluvních stran (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Odo 771/2005). V Nálezu finanční arbitr dovodil a náležitě odůvodnil, že takto nastavenou Pojistnou smlouvu by smluvní strany uzavřely i bez platného ujednání rizikového pojistného a nyní v námitkovém řízení žádná ze stran netvrdí opak.

7.7 Strhávání rizikového pojistného a promlčení

Čl. 26 Zvláštních pojistných podmínek stanoví, že „1. V případě dožití se konce pojištění vyplatí pojistitel aktuální hodnotu podílového účtu pojištěnému, není-li v pojistné smlouvě nebo v Informacích pro klienta, které jsou součástí pojistné smlouvy, dohodnuto jinak.

2. Z pojištění pro případ smrti nebo dožití vyplatí pojistitel v případě smrti obmyšlenému určenému v pojistné smlouvě, není-li určen oprávněným osobám dle čl. 21 aktuální hodnotu podílového účtu platnou k datu nahlášení pojistné události, minimálně však pojistnou částku pro případ smrti uvedenou v pojistné smlouvě. Ke dni úmrtí pojištěné osoby pojištění zaniká.

3. Je-li u pojištění pro případ smrti nebo dožití sjednána pojistná částka menší než 110 % ročního resp. jednorázového pojistného a současně není sjednáno žádné doplňkové pojištění, je do pojištění na dobu 1 roku od data jeho počátku automaticky bez zvýšení pojistného zahrnuto doplňkové pojištění smrti způsobené úrazem. Pojistná částka doplňkového pojištění smrti způsobené úrazem činí u pojištění s běžným pojistným 25 % ročního pojistného, u pojištění s jednorázovým pojistným 15 % z jednorázového pojistného.

4. Součástí pojištění nejsou opce ani bonusy. Pojištěný může v případě dožití zvolit místo jednorázové výplaty pojistného plnění vyplácení doživotního důchodu, avšak pouze v případě, že jednorázové plnění ještě nebylo vyplaceno. Výše důchodu se vypočítává ke dni splatnosti pojistného plnění na základě tarifů pojistitele, platných v době dožití se konce pojištění. Pro výpočet výše důchodu je rozhodující věk pojištěného v den splatnosti pojistného plnění. Právo volby důchodu může být uplatňováno buď vůči celému pojistnému plnění, nebo vůči jeho části.“

Navrhovatel má za Institucí podmíněnou pohledávku ve výši hodnoty podílového účtu, kterou Instituce vyplatí Navrhovateli při dožití. Obmyšlená osoba má za Institucí podmíněnou pohledávku ve výši hodnoty podílového účtu + 2.000 Kč.

Podle čl. 13 odst. 1 Zvláštních pojistných podmínek platí, že „*Pojistitel snižuje každý měsíc podílový účet pojistníka o rizikové pojistné za rizika sjednaná v pojistné smlouvě.*“

Pokud tedy Instituce sníží podílový účet pojistníka o rizikové pojistné na smrt, zmenší se pohledávka Navrhovatele, resp. obmyšlené osoby. Pohledávka na pojistné plnění je majetkové právo, a pokud se sníží její výše, sníží se podmíněná pohledávka (tj. majetek) Navrhovatele, resp. obmyšlené osoby.

Instituce se tím, že z neplatného ujednání o rizikovém pojistném na smrt strhávala rizikové pojistné, bezdůvodně obohacovala, protože bezdůvodně snižovala pohledávku na výplatu pojistného plnění.

Promlčecí lhůta na vydání bezdůvodného obohacení začíná podle § 107 starého občanského zákoníku běžet v okamžiku, kdy k bezdůvodnému obohacení došlo. Jelikož Instituce pohledávku na pojistné plnění snižovala pravidelně každý měsíc, bezdůvodné obohacení Instituce vznikalo každý měsíc od uzavření Pojistných smluv. Bezdůvodné obohacení vzniklé v daný měsíc má svoji vlastní promlčecí lhůtu, nezávislou na běhu promlčecích lhůt bezdůvodných obohacení za jiné měsíce.

Promlčecí lhůta na vydání bezdůvodného obohacení tedy může uplynout, aniž by ochuzený věděl o vzniku bezdůvodného obohacení, což naplňuje zásadu, že bdělým náleží práva (vigilantibus iura scripta sunt).

7.8 Zásada poctivosti

Podle § 4 odst. 4 a 5 zákona o pojistné smlouvě platí, že „(4)*Součástí pojistné smlouvy jsou pojistné podmínky vydané pojistitelem, nejsou-li uvedeny přímo v pojistné smlouvě. Pojistník s nimi musí být před uzavřením pojistné smlouvy prokazatelně seznámen, s výjimkou § 23 odst. 4, a bez jeho souhlasu nelze tyto pojistné podmínky měnit. (5) Pojistné podmínky obsahují zejména vymezení podmínek vzniku, trvání a zániku pojištění, vymezení pojistné události, stanovení podmínek, za kterých nevzniká pojistiteli povinnost poskytnout pojistné plnění (výluky z pojištění), způsob určení rozsahu pojistného plnění a jeho splatnost.*“

Zákon o pojistné smlouvě tedy přímo předpokládá, že formulář pojistné smlouvy je doplněn pojistnými podmínkami, tj. pojistné smlouvy pro retailové klienty se vždy skládají z individualizovaného formuláře pojistné smlouvy doplněné obecnými pojistnými podmínkami.

Skutečnost, že se smlouvou o finančním produktu jsou spojené poplatky, by pro průměrného spotřebitele nemělo být žádným překvapením, neboť Instituce je podnikatelským subjektem, který svoji činnost vyvíjí za účelem zisku. Ujednání o poplatcích jsou tak v rámci pojistných podmínek velmi očekávatelným ujednáním. Obecně tedy nemůže být v rozporu se zásadou poctivosti, když Instituce požaduje úplatu za poskytovanou službu.

Navrhovatel argumentuje složitostí poplatkové struktury v pojistných podmínkách, nicméně v řízení nebyl předložen jediný podklad ani tvrzení Navrhovatele, že by se Navrhovatel poplatkovou strukturou blíže zabýval a pojistné podmínky četl; z tvrzení Navrhovatele naopak vyplývá, že pojistné podmínky nečetl, ačkoliv svým podpisem potvrdil, že je měl k dispozici a sám je v řízení předložil a ačkoliv mu muselo být zřejmé, že návrh na uzavření pojistné smlouvy o 2 stranách neupravuje celý pojistný vztah. Finanční arbitr tak má za to, že tato námitka Navrhovatele je účelová.

Poplatková struktura Pojistné smlouvy je skutečně poměrně složitá, nicméně Navrhovatel uzavřel komplikovaný finanční produkt spojující pojištění s investicí; pokud si Navrhovatel přál jednoduchý produkt, mohl si sjednat například vkladní knížku či spořicí účet.

Finanční arbitr nesouhlasí s tím, že nákup počátečních jednotek v prvních dvou letech trvání pojištění by byl principiálně namířen proti klientovi. Naopak, tento systém, ač je složitější k pochopení než například ujednání o tom, že 90% pojistného zaplaceného v prvních dvou letech slouží na úhradu poplatků, je pro klienta ve svém důsledku výhodnější než výše uvedená příkladová poplatková struktura. A to zejména tím, že Instituce si každý rok strhne 7 % počátečních podílových jednotek, ale při dožití Instituce vyplatí 100 % zbylých počátečních jednotek, tj. počáteční jednotky se mohou zhodnocovat a Navrhovateli se minimálně částečně vrátí částka, kterou za nákup počátečních jednotek původně zaplatil. Naproti tomu, pokud si pojišťovna počáteční náklady strhne v prvních dvou letech, žádná (ani částečná) přímá návratnost této částky není. Dále na sebe Instituce tímto mechanismem poplatkové struktury částečně „přebírá“ investiční riziko, neboť nominální výše poplatku, je závislá na hodnotě dané podílové jednotky, tj. když fond bude „vydělávat“, Instituce si na poplatek strhne nominálně vyšší částku, než když fond prodělává. Toto může Instituci pozitivně motivovat k výběru fondů; naopak, pokud má pojišťovna fixně danou výši poplatků, může pro ni být nerozhodné, zda dané fondy „vydělávají“ či „prodělávají“.

Dále v případě smrti Navrhovatele Instituce vyplatí podle čl. 26 odst. 1 Zvláštních pojistných podmínek „*aktuální hodnotu podílového účtu*“, tj. i hodnotu počátečních jednotek. Kdyby si Instituce strhla počáteční náklady hned v prvních dvou letech trvání pojištění, neobdržela by obmyšlená osoba z pojistného zaplaceného v prvních dvou letech nic, takto obdrží zbývající hodnotu počátečních jednotek. Analogická je situace v případě předčasného ukončení pojistné smlouvy, kdy by Navrhovatel z počátečních jednotek obdržel část počátečních jednotek podle odkupního koeficientu.

Finanční arbitr odmítá námitku Navrhovatele, že poplatek 5 % vyplývající z rozdílu mezi nákupní a prodejní cenou jednotky je pro spotřebitele neodhalitelný, když tento „poplatek“ je uveden v Sazebníku poplatků na straně 21 pojistných podmínek, tudíž každý, kdo si tuto část pojistných podmínek přečte, je s tímto „poplatkem“ dostatečně určitě seznámen.

Finanční arbitr považuje za nedůvodnou také námitku Navrhovatele, že poplatek za správu fondu je netransparentní, když tento poplatek je uveden v části pojistných podmínek „poplatky investičního životního pojištění“ jako první uvedený poplatek, tudíž každý, kdo si tuto část pojistných podmínek přečte, musí být s tímto poplatkem dostatečně určitě seznámen.

Finanční arbitr porušení zásady poctivosti či netransparentnost pojistných podmínek neshledává. Složitost poplatkové struktury, nikoli však nepoctivá nebo netransparentní, je seznatelná při prvním přečtení Pojistné smlouvy a pojistných podmínek, které jsou součástí pojistného vztahu. Pokud tedy Navrhovatel vše přečetl a vznáší námitku až nyní, svědčí to o tom, že chtěl Pojistnou smlouvu s poměrně složitou poplatkovou strukturou uzavřít; může to však svědčit i o tom, že Navrhovatel smluvní dokumentaci nečetl, takové jednání nicméně nemůže finanční arbitr aprobovat.

7.9 Bezdůvodné obohacení Navrhovatele z Pojistné smlouvy

Pokud jde o případná plnění Instituce, která by představovala bezdůvodné obohacení na straně Navrhovatele, finanční arbitr nezjistil (a Instituce v řízení nedoložila), že by jí v souvislosti s poskytnutou pojistnou ochranou vznikly jakékoliv náklady.

Jak dovodil Nejvyšší soud například v rozhodnutí ze dne 25. 11. 2010, sp. zn. 30 Cdo 2262/2009, bezdůvodně obohaceny je pouze „*ten, jehož majetek se na úkor jiného neoprávněně zvětšil, popřípadě u něhož nedošlo ke zmenšení majetku, které mělo po právu nastat. Jinými slovy řečeno, o obohacení jde tehdy, jestliže se plněním dostalo majetkové hodnoty tomu, komu bylo plněno, takže v jeho majetku se to projevilo buď zvýšením jeho aktiv, nebo snížením jeho pasív*“. Podle rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 24. 8. 2006, sp. zn. 33 Odo 1184/2005, současně platí, že „*[n]ení tedy rozhodující, jakou hodnotu pozbyl*

oprávněný (z bezdůvodného obohacení), ale o kolik se tím zvýšil majetek povinného; pokud podle § 458 odst. 1 obč. zák. má být vydáno „vše co bylo nabyto“, má tím zákon na mysli vše, co bylo získáno povinným (nikoli to, co oprávněný pozbyl).“

Instituce argumentuje především náklady, které jí v souvislosti s poskytnutím pojistné ochrany vznikly, nijak však nevysvětluje, jak konkrétně těmito činnostmi snížila pasiva nebo zvýšila aktiva Navrhovatele; současně platí, že Instituce Navrhovateli reálně ničeho z titulu pojistné ochrany neposkytla.

Protože finanční arbitr obecně nepovažuje v souladu s výše citovanou judikaturou Nejvyššího soudu nepeněžitá plnění spojená s absolutně neplatnými ustanoveními z pojistných smluv za bezdůvodné obohacení na straně navrhovatelů, nevyžádal Instituci k jejich vyčíslení. S ohledem na tyto skutečnosti finanční arbitr uzavírá, že na základě Pojistné smlouvy se bezdůvodně obohatila pouze Instituce, a proto finanční arbitr uložil povinnost vydat bezdůvodné obohacení ve výši rizikového pojistného strženého na vrub podílového účtu Pojistné smlouvy.

7.10 Doplnkové úrazové pojištění

K tvrzené neplatnosti doplňkového úrazového pojištění finanční arbitr konstatuje, že podle § 1 odst. 1 písm. e) zákona o finančním arbitrovi, je finanční arbitr příslušný rozhodovat spor mezi spotřebitelem a „*pojistitelem nebo pojišťovacím zprostředkovatelem při nabízení, poskytování nebo zprostředkování životního pojištění*“.

Podle § 54 zákona o pojistné smlouvě je životní pojištění pojištěním pro případ smrti, dožití se určitého věku nebo dne určeného smlouvou jako konec pojištění, anebo pro případ jiné skutečnosti týkající se změny osobního postavení člověka. Za pojištění změny osobního postavení člověka se např. považuje svatební pojištění, pojištění narození dítěte. Pojištění pro případ úrazu nebo nemoci je sice stejně jako životní pojištění podkategorie pojištění osob, zákon o pojistné smlouvě ho však upravuje samostatně v ustanoveních § 60 a násl. resp. § 62 a násl.

Finanční arbitr tak není jakkoliv příslušný rozhodovat o platnosti doplňkového úrazového pojištění pro případ smrti.

Finanční arbitr současně nepovažuje sjednání pojištění smrti úrazem v prvním roce v Návrhu na uzavření pojistné smlouvy za rozporné se zásadou poctivosti, a to především s ohledem na to, že nebylo v řízení prokázáno, že by si Instituce za poskytnutí tohoto pojištění strhla jakoukoliv částku. Je v rozporu s logikou, aby sjednání připojištění, které je chápáno jako benefit pro Navrhovatele, za který si Instituce nic neúčtuje, bylo v rozporu se zásadou poctivosti, neboť tímto ustanovení Instituce nijak nezhoršila postavení Navrhovatele, ale naopak ho zlepšila.

8. K výroku rozhodnutí o námitkách

Finanční arbitr neshledal, že by ve věci určení neplatnosti Pojistné smlouvy a vydání bezdůvodného obohacení Navrhovateli rozhodl věcně nesprávně z důvodů namítaných Navrhovatelem a Institucí, a setrvává tak na svém právním závěru, že Pojistná smlouva je pouze částečně neplatná v ujednání o rizikovém pojistném na smrt a že Instituce je povinna vydat Navrhovateli bezdůvodné obohacení ve výši 7 Kč.

Na základě výše uvedené skutečnosti rozhodl finanční arbitr tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto rozhodnutí.

Poučení:

Rozhodnutí o námitkách je podle § 16 odst. 4 zákona o finančním arbitrovi konečné. Podle § 17 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi doručení nález, který již nelze napadnout námitkami, je v právní moci (*v případě, že bylo vydáno rozhodnutí o námitkách, nabývá nález právní moci dnem doručení rozhodnutí o námitkách – pozn. finančního arbitra*).

Podle § 244 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský soudní řád“), rozhodl-li správní orgán podle zvláštního zákona o sporu a nabylo-li rozhodnutí správního orgánu právní moci, může být tatáž věc projednána na návrh v občanském soudním řízení. Podle § 247 odst. 1 občanského soudního řádu musí být žaloba podána ve lhůtě dvou měsíců od doručení rozhodnutí správního orgánu.

Mgr. Monika Nedelková
finanční arbitr

Doručuje se
Navrhovatel – datová schránka zástupce ■
Instituce – datová schránka bcmp6yp

